

СТАНОВИЩЕ

От: проф. д-р Ингрид Симеонова Шикова – Софийски университет „Св. Климент Охридски”, проф. направление Политически науки 3.3 – Европеистика – Политики на Европейския съюз

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по политология, професионално направление 3.3. Политически науки – Европеистика – Икономически изследвания

Автор на дисертационния труд: Снежанка Георгиева Колева

Тема на дисертационния труд: **ЕФЕКТИВНОСТ НА ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ НА ФИНАНСОВИ УСЛУГИ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ**

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационния труд съгласно заповед № № РД 38-259/27 май 2022г. на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ проф. дфн Анастас Герджиков.

1. Информация за дисертанта

Снежанка Колева е завършила Право в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Специализирала е „Банково и финансово право на ЕО“ в Европейския институт по публична администрация, Маастрихт, Нидерландия и „Европейско право“ в Института по публична администрация и европейска интеграция, България и в Университета Лил-2 – Франция. От 2007г. работи в Министерството на финансите. През периода 2016 -2021г. е съветник в Постоянното представителство на Република България в ЕС, Брюксел, Белгия, където отговаря за ресорите „Банкови и платежни услуги, пране на пари, финансови услуги на дребно“ и участва в работните формати на

Европейския съюз в областта на финансовите услуги и финансовите пазари. Подготвя своя дисертационен труд като задочен докторант в катедра „Европеистика“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

2.Обща характеристика на представения дисертационен труд

- **Важност и актуалност на проблема**

Мощните сили, управляващи глобалната трансформация, започнали в началото на 90-те години, променят света все повече и все по-бързо. Световната икономика на 21-ви век трансформира политическия и социалния пейзаж по дълбок и необратим начин. Глобализацията разтопи националните граници, технологиите промениха разбиранията за разстояния и време. Всичко това води до повишена сложност и до появата на нови тенденции в политиката за защита на потребителите, а когато тази защита се отнася до предлаганите финансови услуги в 21-ви век, ефективността на инструментите, с които се осъществява тази политика става изключително съществена. Важно е да се подчертае, че с нарастване на употребата на новите технологии и на интернет в областта на финансовите услуги, темата за ефективността на финансовите инструменти за защита на потребителите, включително финансовата грамотност придоби съществено социалното значение. Именно тези нови тенденции се опитва да анализира и да прогнозира докторантката. Безспорно темата на дисертационния труд е важна и актуална.

Въпреки съществуващите анализи и публикации по въпросите на глобализацията, финансите и защитата на потребителите, дисертацията дава един интересен и задълбочен поглед към тази тематика с практически фокус върху ефективността на инструментите за защита на потребителите на финансови услуги. Особената актуалност на темата произтича и от факта, че финансовата криза 2008г. и пандемията от COVID-19, задълбочиха някои от съществуващите проблеми в тази област.

Самият факт от поемането на товара на подобно изследване е сериозно предизвикателство, което докторантката посрещна с необходимата задълбоченост, с теоретични и практически знания и умения. Мисля, че прочитът на предложения труд

ни оставя без съмнения, че в него са анализирани **важни, актуални и подходящи за докторантско изследване, въпроси.**

- **Обем и структура**

Дисертационният труд е с общ обем 253 страници, от които увод, четири глави и заключение; използвана литература и две приложения. В изложението са включени 5 таблици, 2 фигури и 9 графики.

Снежанка Колева е използвала богата литература и информационни източници. Библиографията съдържа общо 182 източника, от които 92 на български език и 90 на английски език. Следва да се подчертае, че библиографията съдържа актуални източници и важни за анализа нормативни документи. Използвани са монографични издания и анализи, научни статии, документи, доклади, които имат отношение по темата на дисертацията. Може да се направи изводът, че тя е проучила голям брой публикации и документи и демонстрира висока осведоменост по проблематиката, разглеждана в дисертационния труд.

Във въведението на дисертацията е аргументирана както актуалността на темата, така и специалния интерес на докторантката към нея. Ясно е формулирана основната цел на изследването. Подробно са посочени конкретните задачи и въпроси, чиито отговори търси изследването. Обосновани са и ограниченията по време и обхват, свързани с конкретния фокус на дисертационния труд.

Първа глава е съсредоточена върху теоретичните основи и историята на развитието на защита на потребителите на финансовите услуги. Във втора глава подробно са изследвани отделните инструменти за защита на потребителите на финансови услуги. Трета глава продължава логично анализа на политиката за защита на потребителите на финансови услуги в Европейския съюз и нейното развитие. Четвърта глава е посветена на анализ на резултатите от анкетно проучване на ефективността на отделните инструменти за защита на потребителите на финансови услуги в ЕС, както и оценка на ефективността на отделните инструменти за защита. В края на четвърта глава са изведени препоръки за изготвяне на цялостна рамка за защита на потребителите на финансови услуги в България, както и препоръки за подобряване на правната рамка на ЕС. Дисертацията завършва със заключение, което

обобщава резултатите от изследването и представя изводи за състоянието на политиката за защита на потребителите на финансови услуги в ЕС и в България.

3. Оценка на дисертацията и получените научни резултати

Представеният за рецензиране дисертационен труд отговаря на законовите изисквания – той е свидетелство, че авторът притежава задълбочени познания по темата, познава теорията и академичната литература в изследваната област и демонстрира способност за осъществяване на самостоятелни научни изследвания. Избраната структура на дисертацията е логична и чрез нея е направен аргументиран и изчерпателен анализ. Ясните задачи и правилните ограничения, които си поставя докторантката също допринасят за целенасочеността на изследването. Считаю за правилен основния извод на докторантката, че ефективността на прилаганите инструменти за защита на потребителите на финансови услуги е в непосредствена зависимост от финансовата грамотност на самите потребители – наличието на все по-съвършени инструменти без наличието на необходимите знания у потребителите не може да доведе до очакваните резултати.

Изборът на темата изисква наличието на комплексни, задълбочени и системни знания в редица области – право, икономика, финанси, международни отношения, политология и това вече само по себе си е голямо предизвикателство. Дисертационният труд е доказателство и за практическите знания и умения на Снежанка Колева, които е придобила като експерт в полето на своето изследване. Несъмнено опитът, който има, допринася съществено за цялостното ѝ виждане по темата и ѝ позволява да прави конкретни препоръки в областта на защитата на потребителите на финансови услуги.

4. Оценка на автореферата, публикациите и приносите

Авторефератът отговаря на съдържанието на дисертационния труд. Снежанка Колева има 5 публикации по темата на дисертацията. Всички публикации са представени на научни конференции. Оценката ми за публикациите е положителна.

Приемам приносите, посочени в автореферата. Според мен, те се съдържат преди всичко в систематизиране, обогатяване и доразвиване на съществуващите

знания в областта на темата на дисертацията. Приносите са по-скоро в научно-приложното поле и отговарят на изискванията към дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен “доктор”

5. Лични впечатления, критични бележки, препоръки

Като научен ръководител на Снежанка Колева се чувствам задължена да споделя моите лични впечатления от съвместната ни работа. Винаги съм твърдяла, че е по-добре докторантите да имат известен професионален и практически опит преди да подготвят своя дисертационен труд. При Снежанка Колева това условие не само, че е изпълнено, но то ѝ помогна да разработи професионално и компетентно своето изследване. Разбира се, професионалната ѝ натовареност доведе до по-трудното съчетаване на служебна заетост и научно-изследователска работа, но това, което бих искала да изтъкна е нейната упоритост и амбицията да завърши започнатото. Ще подчертая, че Снежанка Колева работи през целия период самостоятелно и добросъвестно.

Към всеки дисертационен труд е възможно да бъдат отправени критични бележки. Тъй като по време на подготовката на дисертацията съм отправяла като научен ръководител моите бележки и препоръки, тук нямам какво да добавя. Както обикновено, монетата има две страни – професионалната компетентност и практическата работа помогнаха на Снежанка Колева в подготовката на дисертацията, но от друга страна, те определят до голяма степен нейния език и стил, който неминуемо се влияе от участието ѝ в подготовката на административни документи. Въпреки сериозния ѝ напредък в тази сфера, моята препоръка е да продължи да усъвършенства своя научен стил и език в бъдещите си публикации, които съм убедена, че ще последват в нейната професионална кариера.

6. Заключение

Представената за рецензирана дисертация отговаря на изискванията за присъждане на образователна и научна степен “доктор”. Дисертационният труд на докторант Снежанка Колева е завършено самостоятелно изследване и показва нейната

безспорна осведоменост и способността ѝ да анализира и обобщава, да формулира изводи и практически препоръки въз основа на осъщественото изследване.

Въз основа на цялостната положителна оценка на дисертационния труд **„ЕФЕКТИВНОСТ НА ИНСТРУМЕНТИТЕ ЗА ЗАЩИТА НА ПОТРЕБИТЕЛИТЕ НА ФИНАНСОВИ УСЛУГИ В ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ“** подкрепям напълно присъждането на образователна и научна степен “доктор” на Снежанка Георгиева Колева.

27 май 2022г.

София

проф.Ингрид Шикова